

سخنرانی

آقای دکتر جلال عبده رئیس اداره فنی وزارت دادگستری در سالن دیوان عالی جنائی پس از اجرای مراسم سوگند کارشناسان رسمی

میشود با مسائلی که در سالهای پیش مطرح میگردد خیلی اختلاف پیدا کرده است، در عصر ما قسمتی از وقت دادگاهها بحل مسائل مربوط بحوادث ناشی از اتومبیل و یا لوکوموتیو و یا ماشین های کارخانجات صرف میشود و حال آنکه سابقا این قبیل وسائل باربری در کار نبود و تنها از حیوانات و یا ارابه ها برای حمل و نقل استفاده میشد و این وسائل هم معمولا ایجاد خطر نمیکردند و اگر اتفاقا هم خطری از آنها پیش میآمد تشخیص کسی که موجب وقوع حادثه شده خیلی ساده و احتیاجی باعمال نظر متخصص نداشت و از عهده دادرس بتنهائی ساخته بود اما امروز در اثر همین ماشین ها که خدمات بزرگی به بشر کرده اند پیش آمد های ناگواری اتفاق میافتد و خواهی نخواهی دعای مربوطه بآنها برای تشخیص مسئول مدنی و کیفی در دادگستری طرح میشود و یامثل اینکه در اثر پیشرفت امور اقتصادی دعای تجاری که امروز در دادگاهها پیش میآید متضمن نکته های دقیق و باریک فنی است که در گذشته سابقه نداشته است.

باسپاس گزاری از آقایان همکاران محترم و آقایان کارشناسان رسمی که از امروز ما افتخار همکاری با ایشان را خواهیم داشت همانطوریکه در برنامه پیش بینی شده مقرر است مختصری راجع باهویت کارشناس و وظایف کارشناسان بعرض برسانم.

پیشرفت سریعی که در قرون اخیر در رشته های مختلف علوم حاصل شده نسبت به تمام شئون مادی و معنوی و اجتماعی بشر تأثیر نموده است امروز بهر یک از مظاهر حیات که نگاه کنیم با آثار معجزه آسای دانش مواجه میشویم وقتی که شب در منزل نشسته و در روشنائی چراغ برق مطالعه میکنیم و یا با اتوبوس سرکار میرویم و بالاخره وقتی که پشت میز کار خود نشسته و بوسیله تلفون با کسانی که با ما فاصله زیادی دارند صحبت میکنیم در تمام اینحالات با آثار گرانبهای علم سروکار داریم - این تکامل دانش بنوبه خود در دادگستری هم تأثیراتی داشته است مثل اینکه در دوره ماموضعاتی که برای قطع و فصل نزد دادگاهها طرح

بعقیده بنده اهمیت کار شناس خوب در حسن جریان داد گستری از اهمیت سه عامل فوق کمتر نیست بنا بر این اگر آن را در ردیف سه عامل نامبرده قرار دهیم هیچگونه مبالغه روا نداشته‌ایم زیرا اگر قانون بد را دادرس خوب ممکن است طوری اجرا کند که ضرری بجائی نرساند و یا اگر حکم دادرس بد را ممکن است دادرس بالاتر کسبخته و حکم جدیدی صادر نماید و یا اگر بالاخره اظهارات و عملیات و کیل بدراممکن است دادرس خوب جبران نماید صحت و سقم رأی کارشناس بد را دادرس با نداشتن اطلاعات فنی کمتر میتواند مورد نظر قرار دهد بعلاوه گاهی هیچگونه راه نظارت بعدی برای عمل کارشناس نیست مثلاً اگر پزشک قانونی در موقع اوتوپسی از روی سوء نیت یا اشتباه علت مرگ کسی را که مقتول شده تشخیص نداد و آن را مرگ طبیعی دانست پس از گذشتن چند وقت جسد پوسیده و دیگر بهیچوجه نمیتوان نسبت بنظر پزشک مجدداً رسیدگی نمود؛ بنابراین در داد گستری اگر از حیث کارشناس نقصی باشد بهیچوجه احقاق حق ممکن نخواهد بود و بجزرئت میتوان گفت که کارشناس خوب برای امنیت قضائی بهترین وثیقه است.

قبل از قانون کارشناسان رسمی ۲۳ بهمن ۳۱۷ مقرراتی راجع بکارشناس بطور کلی موجود نبود و فقط در آئین دادرسی مدنی و آئین دادرسی کیفری طرز انجام وظیفه کارشناس تا اندازه پیش بینی شده بود و بهمین جهت اشخاصی برای کار شناسی انتخاب شدند ولی چون هیچگونه مسئولیتی برای خود قائل نبودند اغلب پای بند نظامات نشده سر وقت حضور پیدا نکرده اظهار عقیده خود را بتعویق انداخته و بطرق مختلف اسباب تطویل کار را فراهم میکردند. این سوء جریان

حل اینگونه مسائل بتنهائی از عهده دادرس خارج است زیرا شناسائی این امورات اطلاعات علمی و فنی مخصوص رامیخواهد و معلومات قضائی تنها کافی برای روشن شدن موضوع نیست و از دادرس نمیتوان انتظار داشت که جامع تمام علوم باشد بهمین جهت احتیاج پیدا میکند به متخصصی که ما او را کار شناس مینامیم رجوع نماید از اینجا میتوان نتیجه گرفت علم قضاوت بتنهائی برای حل و فصل دعاوی کافی نبوده و کمتر وقتی است که داد گستری بکمک علوم دیگر نیازمند نباشد این موضوع ثابت می نماید همانطوریکه در تمام شئون جامعه تعاون اجتماعی و بهم پیوستگی روز بروز افزوده شده و بیشتر محسوس میشود در داد گستری نیز این امر کاملاً مشهود بوده و دادرس نمیتواند بدون کمک سایر علوم و فنون وظیفه خود را که برقراری عدالت است بخوبی انجام بدهد باین نکته باید توجه کرد که تأثیر سایر علوم در دادرسی این قبیل دعاوی مؤثر تر از علم حقوق است زیرا در اینجا متخصص فنی یعنی کار شناس است که نظریه میدهد و دادرس هم که از اطلاعات فنی بی بهره است چاره جز پیروی از رأی کار شناس ندارد و بعبارت روشن تری میتوان گفت که در حقیقت نسبت باین قبیل موضوعات حکم قضیه را کار شناس میدهد - این مقدمه از این جهت گفته شد که توجه آقایان کارشناسان رسمی را نسبت باهمیت وظیفه که از امروز بعهده ایشان واگذار میشود جلب نمایم ضمناً بی مناسبت نیست به سخنرانی که در یکی از جلسات پرورش افکار راجع بامنیت قضائی شده است اشاره کنم آقایانی که در آن جلسه حضور داشته اند یا بعداً در روزنامه خوانده اند بخاطر دارند که در آنجا گفته شد برای امنیت قضائی سه عامل لازمست:

قانون خوب - دادرس خوب - وکیل خوب

اختلال عجیبی در دستگاه عدالت ایجاد میکرد و باعث شد که اولیای امور متوجه شوند مقررات مربوط به کارشناسی با اصلاحاتی که شده است متناسب نیست در تحت تأثیر همین افکار قانون کارشناسی تهیه و تصویب شد و بصره اعلیحضرت همایون شاهنشاهی رسید تا فوراً بموقع اجرا گذاشته شود و باین بی ترتیبی ها خاتمه دهد. اینک وسایل اجرای آن در تهران و بتدریج در سایر شهرستانها دارد فراهم میشود.

وزارت دادگستری در انتخاب کارشناسان رسمی مواجه با اشکالات زیاد شد زیرا از طرفی در ماده ۲ قانون کارشناسی داشتن تخصص کامل در علم یافنی که شخص داوطلب کارشناس در آن فن است شرط شده بود و از طرف دیگر امانت و درستی و عفت اخلاقی که لازمه انجام وظایف قضائی است لازم بود در کارشناس رسمی موجود باشد و احراز این دو شرط برای کمیون تشخیص صلاحیت کارشناسان کار آسانی نبود و با وجود تمام این اشکالات با تمام وسایل که داشتیم اطلاعاتی راجع بمراتب علمی و تجربی و وضعیت اخلاقی داوطلبان کسب کردیم و اگر بین دستور اجرای قانون کارشناس و انتخاب آقایان فاصله زیادی شد از اینجهت نبود که در سرعت جریان کار غفلتی شده است بلکه بیشتر از این نظر بود که وقت زیادتری داشته باشیم و باین ترتیب در اطراف کسانی که داوطلب شده اند اطلاعات بیشتری کسب نمائیم بالاخره مقدمات کار فراهم شد و آقایان بسمت کارشناس رسمی انتخاب گردیدند و در این جلسه مراسم سوگند را بجا آورده و از امروز رسماً وابسته دادگستری محسوب میشوند - وزارت دادگستری در انتخاب کارشناسان در نظر داشته است برای هر یک از عوامل علم و تجربه ارزش قائل شده و

فقط کسانی را بدین سمت تعیین نماید که دارای معلومات فنی و با تجربه ممتدی در انجام کارشناسی بوده و در هر حال امین و درستکار باشد بهمین جهت بین ۲۰۷ داوطلب فقط ۸۷ نفر باین سمت انتخاب شده.

مطالعه در صورت کسانی که بسمت کارشناس انتخاب شده اند از دو نظر موجبات خوشوقتی ما را فراهم میکند یکی اینکه بین ۸۷ نفر انتخاب شدگان ۴۴ نفر دارای دانشنامه رسمی هستند این خود ترقی محسوس دانش را در کشور ما نشان میدهد و باعث خرسندی عمومی است مسرت دیگر ما از اینجهت است که تحت توجهات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی نهضت نسوان که در تمام شئون اجتماعی ما مؤثر واقع شده در دادگستری نیز تأثیر کرده و بطوریکه آقایان ملاحظه میفرمایند برای اولین دفعه بیانون هم عنوان کارشناس رسمی یعنی وابسته دادگستری داده شده بدین ترتیب می بینیم که در دادگستری بروی بانوان نیز باز شده و در آتیه امیدواریم بانوان در اثر معلومات و لیاقت و عفت اخلاقی که نشان خواهند داد بتوانند در دادگستری وظایف مهمتری را دارا شوند.

آقایان کارشناسان رسمی شما امروز در محضر هیئت اجرای مراسم سوگند سوگند یاد نمودید در کلیه اموری که برای کارشناسی بشما رجوع میشود خدا را حاضر و ناظر دانسته برآستی و درستی عقیده خود را اظهار نمائید و نظریات خصوصی را در آن دخالت نداده تمام نظر خود را نسبت باموری که بشما مراجعه شده اظهار داشته و هیچ چیز را مکتوم ننموده و برخلاف واقع چیزی نگوئید و بنده اطمینان دارم که با اهمیت این کلمات کاملاً توجه فرموده و معنی آن را در مواقعی که وظیفه دقیق خود را انجام میدهید در نظر خواهید داشت

را بفکر ایجاد قانون کار شناسی انداخت امیدواریم دیگر این قبیل اشکالات پیش نیاید

در ماده «۱۴» مقرر شده که دریافت هر وجه یامالی از اشخاص ذینفع غیر از آنچه که دادگاه معین میکند و یا آئین نامه وزارت دادگستری مقرر می نماید ممنوع است البته در قبال کارهایی که مراجعه میشود کارشناس مستحق پاداشی خواهد بود ولی بدیهی است آقایان بشفافیت و وظیفه که انجام میدهند متوجه بوده و هیچگاه عنوان مزدوری بکار خود نداده و در نظر خواهند داشت که برای رسیدن به هدف عالی تری یعنی کمک به عدالت انجام وظیفه نمایند.

وظایف دیگری هم از قبیل حفظ اسراری که کارشناس در اثر انجام کار خود مطلع میشود مقرر شده که با مراجعه بقانون آقایان متوجه خواهند بود. اینها دستوراتی است که در قانون پیش بینی شده ولی بالاتر از همه وظایف اخلاقی است که در هیچ جا بصورت ماده در نیامده و در عین حال قوت آن نزد اشخاص با وجدان کمتر از مواد قانونی نیست - اطمینان دارم که آقایان این نوع وظایف را نیز کاملا در نظر داشته و کارهایی که بآنها مراجعه میشود با کمال درستی و پاکدامنی انجام داده و بدین ترتیب خدا و شاه و میهن را از خود خشنود خواهند ساخت.

ضمنا متوجه خواهند بود که تمام وظایف کارشناسان رسمی ضمن سوگند نامه پیش بینی نشده تکالیف دیگری هم هست که در مواد قانون کار شناس مقرر گردیده مثل اینکه در ماده (۸) ذکر گردیده که کارشناس باید در اسرع اوقات وظایف مرجوعه را انجام داده و بهیچ وسیله و عنوان اظهار عقیده خود را بتأخیر نیندازد و یا در ماده (۱۰) پیش بینی شده کارشناس رسمی مکلف است در موقعی که مقام صلاحیتدار معین میکند در جلسه رسیدگی دادرسی یا محلی که تعیین شده حاضر شود توجه آقایان را باین وظیفه مخصوصا جلب میکنیم شاید یکی از علل عمده ایجاد قانون کارشناسان رسمی همین موضوع باشد از آنجائی که سابقا مسئولیتی برای کارشناس در بین نبود بعضی از کارشناسان در وقت مقرر از طرف دادگاه حاضر نمیشدند و بدین ترتیب اسباب کندی کار را فراهم میکردند و با وجود مساعی بیشماری که از طرف وزارت دادگستری برای تسریع جریان امور دادرسی بعمل می آمد با وجود مسئولیت های شدیدی که برای دادرسی و وکیل مقرر شده بود در عمل در هر دادرسی که کارشناس دخالت میکرد انکار هیچوقت پایان نداشت زیرا کارشناس در وقت مقرر حاضر نمیشد و رأی دادگاه بمهدده تعویق میافتاد این سهل انگاریها موجبات شکایت اطراف دعوی را فراهم کرد و بالاخره همین مسئله بود که اولیای امور